

מהנעשה בשרות להזרעה

דן קלי, השרות להזרעה

מבחני פרים

5. מבחן המלטות לפר הנבחן - בנותיו ומעוברותיו; זה שנתיים שלא הוצאנו דין וחשבון שנתי על פעילות השרות והסיבה לכך היא מחסור בנתונים מהימנים מעבודת ספר העדר, מבחני פרים ותוכנית לעיבוד נתוני פוריות. לאחרונה התקבל מ"עיוב" מבחן צאצאים ראשון מלא ורחב ובעל שפע מידע בו נבחנו הפרים למספר גדול של תכונות. המבחן שהתקבל לכל פר, מקיף:

1. מבחן לחלב ושומן לתחלובה ראשונה, שניה ושלישית המופק מתחלובות חלקיות;
2. מבחן לחלב ושומן לתחלובות ראשונה, שניה ושלישית המופק מתחלובות שלמות;
3. מבחן לחלב ושומן המצטבר משני המבחנים הנ"ל;
4. אחוז היציאה המשוקלל של בנות הפר הנבחן;

800 + עד 1,100 חמ"ם

1. גיוס בן אורן מבת איכר + 1,051
2. פרחח בן חסון מבת פריץ + 938
3. חשמן בן איכר מבת בדרן + 869

500 + עד 800 ק"ג חמ"ם

1. עמיר בן איכר מבת בני + 645

גיוס 829 (+ 1,051)

מרחח 783 (938+)

629+	כשלש שנים. עד אז יש לצפות לעליה גנטית	2.	בורר בן חסון מבת ברקן
622+	נוספת של 150–250 ק"ג. מזה יש להסיק שכל	3.	שפן בן שופט מבת כברי
570+	פר הנמצא במכוני ההזרעה ומבחנו פחות	4.	צב בן אימפריל מבת עלם
544+	מ-400 + ק"ג חייב להיות פסול לשימוש והפרים	5.	לשם בן עלם מבת דסיין
535+	הנמצאים בקבוצת ה-400+ עד 500 + ק"ג	6.	עוזר בן אורן מבת בגתן
518+	ראויים לשימוש רק לאחר שיקול תכונותיהם	7.	חיור בן איכר מבת אינקא
	הנוספות (המלטות, גוף, עטין, התמדה בעדרים		
	ועוד).		
495+			
478+	תברואה		
475+	IBR – זוהי מחלה וירלית המוכרת ברפת	1.	גחל בן איכר מבת אורן
443+	הישראלית שנים רבות בשתי צורות: בדרכי	2.	פידיון בן פרסה מבת ברקן
441+	הנשימה ובמערכת המין, כאשר היא מופיעה	3.	יניב בן אסטרו מבת יפת
418+	יותר בדרכי הנשימה.	4.	פטיש בן פט מבת אש
415+	בסקרים שבוצעו בעבר על ידי השרותים	5.	מר בן פרא מבת אינקא
	הווטרינריים התברר שאחוז גבוה של העדרים	6.	חול בן איכר מבת עיט
	(60%–80%) נגוע במחלה זו. באמצעות בדיקות	7.	תדר בן אורן מבת טירן
	ויחידת בידוד, הצליחו מכוני ההזרעה עד לפני		
	שנתיים להחזיק את הפריות נקיות לחלוטין		
	ממחלה זו גם ללא חיסון מונע. בחודש מרץ		
	1980 נפגעו שתי הפריות על ידי המחלה. הפקת		

מאחר שוועדת ספר העדר החליטה לפרסם מבחנים על שנת הבסיס האמריקני 1974, עלינו לדעת שפר שמבחנו הוא כ-200+ כיום הוא הפר הממוצע בעדר שהולדות שיוולדו מהזרעות המבוצעות היום תהינה מבכירות ותחלבנה בעוד

ייצוא זירמה

הבנק הארצי בשרות מכיל כ-70,000 מנות זירמה של פרים נבחנים מאון ומהשרות המוקפאות בשיטת הקשיות, שיטה המבוקשת לרוב על ידי הקונים. מבנק זירמה זה בוצע בשנתיים אחרונות ייצוא לארצות שונות: זאמביה, זעיר, איטליה, ונצואלה ועוד. הבעיה העומדת לפנינו היא פיתוח שווקים נוספים לזירמה הישראלית.

שיפוט גיוס 829 בקיבוץ כפר מנחם

הידוק הקשרים בין און לשרות

נאמנים להחלטות של האספות השנתיות של שני מכוני ההזרעה, הודקו קשרי העבודה ביניהם, הפעילים מכל אגודה משתתפים בישיבת המזכירות, ההנהלה וועדת הטיפול של האגודה האחות. מבוצעות העברות של זירמה והעברות פרים בין מכוני ההזרעה וכן עבודה משותפת בספר העדר ותוכנית הפוריות שהן תוכניות ארציות המקיפות את שני המרחבים. הפעולה היחידה המבוצעת בנפרד על ידי כל מכוני, אך בנוכחות נציג המכון השני, היא רכישת עגלים שבדרך כלל כל מכוני רוכש באיזורו. יתכן והתבדלות קטנה זו תאפשר לנצל וריאציה גנטית רבה יותר בעתיד.

תוכנית הפוריות

זה כשנה וחצי אין לנו נתוני פוריות מסודרים ואנו מקווים שבחודשים הקרובים תוכנית הפוריות החדשה תתחיל לפעול באמצעות המחשב ושוב נוכל להיות מעודכנים במה קורה בכל משק עם כל פר ומזריע.

היקף העבודה

זה מספר שנים אנו עדים לתהליך של ירידה במספר ההזרעות. עדרים מושביים יוצאים מהענף והעדר הקיבוצי שגדל בעבר רק במעט, הפסיק לגדול בשנה האחרונה. בעקבות צימצום מספר המוזרעות צימצמו את מספר אזורי ההזרעה מ-13 ל-12 וכפי שמסתמן הדבר השנה יצטמצם עוד מספר האזורים ויעמוד על 11.

הזירמה נפסקה לפרק זמן ממושך וכן הושמדו כמויות זירמה גדולות שלא ניתן היה להוכיח שהן נקיות. מדיניות מכוני ההזרעה היתה שכל חומר שאי אפשר היה להוכיח שהוא נקי – חייב להפסל, ולמרות שהמחלה קיימת במרבית העדרים, אסור שמכוני ההזרעה יסייעו בהפצתה. אחרי סדרת פגישות עם השרותים הווטרנריים, סוכם שישראל תאמץ את שיטת החיסון המונע ל-IBR של העגלים המיועדים לרבייה ושיטה זו כבר מיושמת כשנה ומחצה בשתי הפריות בארץ. התפרצות מחלת הפרו"ט גם היא יצרה בעיות: בעבודה בשדה, בהסגרים, בהפסקת מתן שרות ובהפקת הזירמה בפריה; וכל זה מתוך רצון לשמור על הפרים. יש לציין את העבודה הנפלאה והיעילה שעשו השרותים הווטרנריים, שלמרות שמוקדי מחלה הופיעו בכל הארץ – הצליחו למנוע שהתפרצות זו תהפך למגפה.

בנק זירמה

נאמנים להחלטות של מכוני ההזרעה המשכנו להפיק זירמה מכל הפרים הנמצאים בפריה, פרי השרות ופרי ההמתנה של און, וכך ניתן היה להעביר לאון כ-20,000 מנות זירמה של פרחת וכן של גיוס, מיד כשהופיע מבחנם המצטיין של שני פרים אלה. השיבושים בהפקת הזירמה שבאו בגלל בעיות התברואה גרמו לכך שירדנו "במפלס הבנק" הקיים מכ-2 מיליון מנות לכ-1.2 מיליון מנות. אנו מקווים שבעונת ההפקה הקרובה נסגור חלק מפער זה.

ישיבת ההנהלה בהשתתפות מזכיר המ.ב.

שבשטח המקצועי המערכת פועלת כמעט כיחידה אחת, לא כך הדבר בשטחים המינהלי והכספי בהם כל מכון פועל באופן עצמאי לחלוטין. לאחרונה, ביוזמת התאחדות מגדלי בקר נבדקים נושאים אלה ויש לקוות ולהניח שגם בהם תחול תזוזה בכיוון של הפעלת מערכת יעילה שתכלול את התאחדות מגדלי הבקר ושתי אגודות ההזרעה גם יחד.

סה"כ מוזרעות "בשרות" בשנים 1970–1980:

שנה	מספר מוזרעות	השינוי משנה לשנה ב-%
71/70	48,540	+2.2
72/71	50,816	+4.7
73/72	55,606	+9.4
74/73	56,819	+2.2
75/74	58,267	+2.5
76/75	62,262	+6.9
77/76	62,096	-0.3
78/77	60,792	-2.1
79/78	59,497	-2.3
80/79	56,944	-4.3
81/80	54,246	-4.7

לקראת העתיד

תהליך הקטנת מספר הראשים במרחב השרות ובאון מחייב האצת שיתוף הפעולה והתייעלות שני מכוני ההזרעה תוך ניצול אופטימלי של כל המשאבים הקיימים בנושא, כגון מבנים, פרים, כוח אדם והמערכות הכספיות. אם אפשר לציין

יעדים ריאליסטיים בממשק הפוריות

3. מחזורי ייחום – רצוי גילוי 2 ייחומים לפרה עד ל-60 יום אחרי ההמלטה;
4. אי גילוי ייחום – אף פרה אחת שלא תגיע ל-100 יום מההמלטה ללא גילוי ייחום;
5. הזרעה ראשונה – ממוצע רצוי הוא 70 יום מההמלטה עד להזרעה הראשונה;
6. מספר הזרעות להריון – רצוי שיהיה בתחום בין 1.7 לבין 2.0.
מערכת "משק הבקר והחלב" מציעה להשוות את הנורמות הנ"ל למציאות הישראלית. היא פונה בזה לאנשי המקצוע, הן בין הבוקרים במשקים והן בין המומחים מחוץ למשקים ומזמינה אותם להתייחס לעצם ההמלצות ולהביא לידיעת כלל הבוקרים את המצב השורר בעדריו ביעדים המוזכרים לעיל.

ממשק הפוריות מעסיק את טובי החוקרים והחקלאים בעולם כשם שהוא מעסיק אותנו בישראל. ב"הורדז דיירימן" מה-10 בינואר ש.ז. מונים 3 פרופסורים מווירג'יניה שבארה"ב, 6 יעדים וקובעים נורמות לכל אחד ואחד מהם. תנאי הממשק שונים אצלנו מאלה הנהוגים בארה"ב. הנורמות המוזכרות ברשימה מתאימות אמנם לתנאים האמריקניים, אך בהיות הבעיות דומות באמריקה ובישראל, יש טעם ללמוד את המלצותיהם של המומחים מעבר לים.
להלן היעדים בקיצור:
1. עצירת שיליה – אצל פחות מ-10% של הפרות;
2. זיהומי רחם – אצל פחות מ-10% של הפרות;